

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՊԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

Պարագրաֆային համար տարեցըմանը 5 ֆր. կամ 2 րբլ. ևս. թղթերով.
Հարկը ամեն տեղի համար ուր այս րբլագրի մուտքը արգելուած
չէ, ամբողջ Գրդ տարեցըմանի (93 օգոստ.—94 մայիս) բաժնորդագրին
է 20 ֆր. կանխիկ. կարելի է նաեւ բաժնորդագրուել քանի ամսի
համար ալ որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով և
1894 մայիս ամսին անդին չանցնելու պայմանով:

Թ ՏԱՐԻ ԹԻՒՆ 35

1894 ՅՈՒՆՎԱՐ 17

ՅՈՒՆՎԱՐ 5 (Հ.Տ.)

ՅՈՐԴԱՆԻՍՏ

Կը հրատարակուի իշ. և Շրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կա
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:
Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:
Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՆՈՒԹԻՒՆ

Աղ. — Միւր.՝ գաղափարը տարա
ծուած չէ. — Եւրոպայականի նոր Առաջ
նորդը. — Հայերէն քերթ Պարսկաստանի
մէջ. — Հայեր ի Թիւրքիա. — Յոյն բա
րերարներ. — Թիւրքիայէն լուրեր. —
Տեղական. — Ֆրանսա. — Արմէնիայի
պատմականներ. — Նամակ Աստուա
յիւն (Միկայել). — Արտասանման
լուրեր. — Ծանուցումներ. — Բանասի
րական (Սալմաստ):

ԱԶԳ

Ծնունդի տօներին պատճառով
Արմէնիայի չհրատարակուի առա.
շիկայ շարաթ օր:

ՄԻԹԷ՝ ԳՈՂԱՓԱՐԸ ՏԱՐԱԾՈՒՄԸ ԶԵ

Ոմանք կը հարցնեն միամտու
թեամբ թէ մեր ազգի մէջ միթէ՞
բաւական տարածուած չէ ազատու
թեան գաղափարը. ամեն Հայ կուգէ
իր ազգի ազատուիլը. գաղափարը
կայ, բայց դորձ չկայ:

Ո՞րն է ապացոյց հայրենիքի ա.
զատութեան գաղափարին մեր մէջ
բաւական տարածուած լինելուն: Ե.
թէ գործ չկայ, այդ սպացոյց է ար.
դէն թէ գաղափարը պէտք եղածին
չափ տարածուած չէ: Այո՛, ամեն Հայ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱԼԱՄԱՏ

Երկիրը. — Ժողովուրդը եւ կեանքը.
— Հաղաթիւութիւնը եւ տուրքը. — Դա
տալարարիւնը եւ ոտակաւորութիւնը. —
Կապալի պաշտօնակարները:

(Շար. 34րդ րուէն)

Երկրին մէջ դատաւարութիւնն ալ
հոգային դրութեան նման առանց մի
գրաւոր օրէնքի է. կրօնական տառերը
(շեքի) միայն Ղուրանին արուած մեկնու
թիւններին համեմատ կը վճռէ իրեն ըն
կած խնդիրները (այսինք երդման գործեր
եւ արեան գիրը որոշել). իսկ սովորական
դատաւարութիւնը դատաւորին անձնական
կամքն է և տրամադրութիւնն է կախում
ունի. միայն թէ դատաւարական դատաւոր
ներ զննէն դժգոհ եղող կողմը նահան
գի կեղերոնը, կառավարչին կամ ֆոխար
քային կը դիմէ: Դատաւարական գաւառի
ընդհանուր դատաւորի պաշտօնն ալ ունի.
բայց խալիսաի գիւղերի դատաւարու
թեան չմիջամտեր. ատոնց դատը կը տես
նէ խալիսաի վարձակալը որ Սաւրա կը

կը ցանկայ որ հայրենիքը ազատուած
լինի, հարստահարութիւնները վեր
ցած լինին և ինք ալ հանգիստ կարե
նայ ապրիլ. բայց Հայաստանի ազատ
մանը վրայ մի որոշ գաղափար ունե
ցած լինել չէ այդ. դա լիկ մի ցանկու
թիւն է բնական և իւր այդ պարզ վի
ճակի մէջ այնչափ թոյլ է որ գործնա
կան արդիւնք չունենար: Ամեն Հայ
կը ցանկայ որ իր հայրենիքը ազատ
լինի. բայց ամեն Հայ չաշխատիր ա
տուր համար, զահողութիւններ յանձն
առնելու ընդունակ չէ ատուր համար,
այլ կապառէ որ ուրիշներն աշխատին,
ուրիշները զոհուին իր հանգստու
թեան համար, որովհետեւ նա որոշ
գաղափար ալ չունի թէ ի՞նչ բան է իւր
ուզած և ի՞նչպէս կատարուի. նա չգի
տեր դեռ թէ ազատութիւնը չորուի,
այլ կառնուի...:

Քիչ անգամ չենք լսած ժողովրդի
մէջէն այսպիսի խօսքեր. Եղբայր, այս
քանի՞ կուսակցութիւններ կան մեր
մէջ, ատոնց ո՞ր մէկին հետեւինք. ին
չո՞ւ ատոնք չեն միանար իրար հետ
որ մենք ալ այդ մէկին հետեւնէ եւ
թանք. հիմա չուարած մնացեր ենք
թէ որին պէտք է մտիկ անեն:

Միթէ՞ այդ խօսքեր մի ապացոյց
չեն թէ հայ ժողովուրդը մի որոշ գա
ղափար չունի դեռ իր հայրենիքի ա.

զատութեան խնդրին վրայ, այլ մի
պարզ դժգոհութիւն իր հատահա
րուած վիճակէ և բնական ատելութիւն
իր հարստահարիչներէ դէմ: Ուրիշ
գաղափարներ ծառայող քիչ թէ չա
ծարտար մարդիկ կարող են օգուտ
քաղել ժողովրդի այդ տրամադրու
թեանէ, գրգռել անոր մէջ վրէժխն
դրութեան ոգին և անոր ոգեւորու
թիւնը ծառայեցունել իրենց տարբեր
նպատակներին և գաղափարներին.
պարզ խօսքով՝ հայ ժողովրդի մատ
նելովը կրակին մէջէն եկած չազա
նակներ դուրս քաշել իրենք ուտելու
համար:

Կուսակցութիւններ ամեն ազգի և
ամեն երկրի մէջ ալ կան և ամեն կու
սակցութիւններ մէջ ալ ճարտարա
խօս և ներամիտ մարդիկ կրնան դու
նել. բայց որոշ համոզումներ ունե
ցողները, որոշ մի գաղափարի ծառա
յողները իրենց կուսակցութեան գա
ղափարին հաւատարիմ կը մնան: Օ
րինակ. Անգլիայի մէջ երկար ժամանա
կէ ի վեր կան երկու մեծ կուսակցու
թիւններ. պահպանողական և ազատա
կան: Այդ երկու կուսակցութիւննե
րի մէջ ալ անուանի ճարտարախօս,
խելացի ու գործող քաղաքագէտ մար
դիկ կան. բայց ազատական մի երես
փոխան՝ Խորհրդարանին մէջ Լորտ

Սալզբորի մի գեղեցիկ ճառը լսածին
պէս իր կուսակցութիւն ժողուր հանց
նիր միւս կուսակցութեան մէջ նստիլ.
նոյնպէս և մի պահպանողական երես
փոխան՝ Կլառնթոնի մի գեղեցիկ
ճառը լսածին պէս ոգեւորուելով իւ
կոյն ազատական երեսփոխաններին կող
մը չանցնիր. որովհետեւ այդ մար
դիկ կը ծառայեն մի որոշ գաղափարի
(ուղիղ թէ սխալ, այդ ուրիշ խնդիր
է), ունին իրենց համոզումներ որոնք
զանազան հանգամանքներին, երկար
մտածումներին և գիտակցութեան ար
դիւնք են և ոչ թէ մէկ րոպէի որ մէկ
րոպէի մէջ ալ փոխուին:

Ֆրանսացիներին հայրենասիրու
թիւնը կրնայ օրինակ հանդիսանալ
չառ ազգերի. բայց ի՞նչ կը կար
ծէք. այս ազգի մէջ անգամ կաղ
մուած են «հակահայրենասէրներին ըն
կերութիւն»ներ (ligue des antipatrio
tes), մասնաւոր հայրենիք չընդունող
միջազգային ընկերակազմներ, ունէ
իշխանութեան և հայրենիքի կազմու
թեան գաղափարին դէմ ելնող անիշ
խանականներ և այլն: Եւ այդ ամեն
տարբեր կուսակցութիւններին մէջ ալ
չառ գեղեցիկ բառերով ու հրապու
րիչ ոճով խօսողներ ու գրողներ կը
գտնուին. մի ճարտարախօս անիշխա
նականի հրապարակաւութիւնը լսելու

դատաւարութեան մը ետք ոճրագործի
ոտքը, ձեռքը կամ գլուխը բոլորովին կը
կտրուի: Գլխատուութիւնը կրնան վճռել
նահանգապետները:

Ո՞ր դատաւոր մէջ որ քրիստո
նեայ կը գտնուի, այնտեղ դատաւա
րականութիւնը թով Ս. Բիւրիւկ կոչուած մի պաշ
տօնեայ ալ կարգուած է արտաքին գոր
ծերի նախարարութեան կողմէն և այդ
պաշտօնեայն կը տեսնէ քրիստոնեայների
դատերը:

Դատի ելնել, բողոքել, դրացին տու
գանքների ենթարկելը այնքան սովորա
կան դարձեր է, որ Սալմաստցուն համար
տուգանք տալը կեանքի պէտքերէ մին
եղած է. ինչպէս որ նա առանց դրամը
ափսոսալու հազուադէպ կամ ուտեստ կը
գնէ, այդպէս ալ գրէթէ տուգանքներ կը
վճարէ: Հալթիւտան գիւղը սովորական
տարին 4-500 թուման տուգանք կը վճա
րէ. իսկ այդ գումար անչափ աւելի կը
լինի եթէ մի մեծ խնդիր ծագի կամ մի
պատահական սպանութիւն պատահի:

Դատաւարական այս եղանակն է որ
գիւղացիներին մէջ թշնամութեան, նա
խանձի, վրէժխնդրութեան կրքերին
ասպարէզ կուտայ. դրամի այս տիրապե
տութիւնն է որ ամեն մի անձի գլխին

աղային ծառայներն ալ իրենց վարձը կը
պահանջեն դատի եկողներէն: Կան գիւ
ղեր ուր հեղինակութիւն ունեցող մի անձ
կը լինի կամ մի ազգեցիկ եկեղեցական
թեմակալ առաջնորդ կը պատահի որ չթո
ղուր գիւղացիներին ամեն մի վճռի հա
մար դատաւորին դիմել. ինք հաշտարար
եղանակով կը լուծէ խնդիրը. երբեմն ալ
աղան բարեխիտ կը լինի և չառ չքաջա
լերեր գիւղացիներին իրար զրպարանելու
կիրքը: Եղեռնական գործերի համար
բանտարկութիւն չկայ իբր պատիժ. բան
դը կը գործածուի մէկ քանի օրուան կամ
չարթուան համար մինչեւ որ յանցան
քին համար որոշուած տուգանքը վճա
րուի. անկէ ետք ազատ կը թողուի բան
դարկեալը: Մարդապաշտութեան դէպ
քերն ալ դրամական տուգանքով կը կար
գաւորուին. այդ ժամանակ, նայելով
սպաննողի (ղիպուածի կամ կանխամուա
ծութեան պարագայները չեն փնտուրի)
կարողութեան, դատաւորին թուեւե
րեա տուգանքը կորսուի. 100 թումանէ
սկսած մինչեւ 10,000 թուման ալ որո
շուած է չառ անգամ:

Սակայն եթէ յայտնի մի աւազակ է
օճրագործը, այն ատեն մարմնական խիստ
պատիժներ կը տրուին. այսինք կարճ

համար հազարաւոր մարդիկ կերթան
կոնկրէրներ, անոր խօսելու ճարտար
ոճն ու ձեւերը կը գովեն. բայց միթէ՞
այդ հազարաւոր ունեւորներ իրենց
համոզումներ փոխելով անմիջապէս
անիշխանական կամ հակահայրենա-
սէր և այլն կը դառնան : Ո՛չ երբէք.
որովհետեւ ատոնք գիտակցութեամբ
իրենց հաստատ համոզումներ ունին,
մի որոշ գաղափար ունին արդէն ի-
րենց համար : Իսկ մեր Հայերի մէջ
դեռ ճարտարախօսի ալ պէտք չկայ.
թուրքալի պէս լսելով մի քանի կըց-
կուոր բառեր սովորող և կրկնող մէ-
կը կամ մի հասարակ լեզուանի կեղ-
ծաւոր մարդ որ երկու երեսանի և
լեւալու գծով թեման իջնէ, կարող է
իր հասարակ դիմակով դերեր խաղալ
մեր մէջ :

Իրաւ է որ ամեն ազգի մէջ ալ կայ
մի բոլորովին տգէտ ամբօխ որ ո՛չ գի-
տակցութիւն ունի, ո՛չ համոզում և ո՛չ
մի որոշ գաղափար, այլ կընդունի ինչ
որ իրեն տայ առաջին պատահողը որ
իւրմէ մի քիչ աւելի խելացի կամ լե-
զուանի լինի. երբ քիչ յետոյ մի ուրիշ
անձի պատահի և սա ալ մի տարբեր
նոր բան առէ, այդ ալ ընդունելով նու-
րեկին կը հետեւի : Այդպիսի անգի-
տակցի ամբօխը մեծամասնութիւն կը
կազմէ շատ ազգերի մէջ. բայց ատոնք
ընդհանրապէս հետեւողներ կը լինին.
մի ազգի մէջ հայրենիքի ազատու-
թեան դործը գլուխ հանելու համար,
այդ մասին որոշ գաղափար, որոշ հա-
մոզումներ ունեցող և այդ գաղափա-
րով ոգեւորուած, անոր նուիրուած,
համամիտ և համասիրտ մարդիկ պէտք
են բաւական թուով որ մի մեծ ոյժ
կազմեն ամբօխի ալիւրենց ետեւէն քա-
ջել տանելու և անոնց թուական թանձ-
րութիւնը թշնամիին դէմ պատ-
ուար կանգնելու համար :

Այսօր 5 միլիոն Հայ կայ. տուէ՛ք
ատոնց մէջէն միայն 5 հարիւր Հայ որ
Հայաստանի ազատութեան համար մի
որոշ և դործնական գաղափար ունե-
ցած, անոր նուիրուած և իրար միա-
ցած լինին. և կը տեսնէք որ իրարմէ

միայն Կոմիտեան սուրի պէս կախուած,
րարի բայց վեհերոտ բոլոր գիւղացիները
հանրային կեանքէ դուրս քշել և լոկ
անձնական գործերի սահմանին մէջ փա-
կել կուտայ. մէկի արարքը քննադատե-
լը, միւսի չարութիւնը արգելելը կրնայ
ապաղային դատի խնդիրներ հանել իր
գէ՛մ : Մինչև և իսկ եղած են մի քանի
չնորհալի քահանայներ ալ որոնք յոյնպէս
դատաւորներ զիմած են այս ու այն
անհատէ վրէժ հանելու համար :

Աստիկանութիւնը, ինչպէս ուրիշ գա-
ւառներ, Սալմաստի մէջ ալ մասնաւոր մի
պաշտօնէութիւն չկազմեր. դատաւորին
քովը մի քանի անգին ծառայներ կան, ա-
ղայի քովը ալ իր ճօղալը որոնք ծառայի
պաշտօնին հետ թէ՛ բարապարի, թէ՛ բան-
տապահի և թէ՛ օտարիկանի պաշտօններն
ալ կը վարեն : Սակայն գաւառապետը երբ
պէտք ունենայ մի աւազակ հալածելու,
ծիւաւոր զինեալ օստիկաններ կը հանէ, ո-
րոնց թիւը Սալմաստի մէջ 80ի կը հասնի.
ատոնք մասնաւոր մի պահականօց չունեն,
ամեն մէկն իր տուն կը գտնուի, իր ու-
ղած հազուադէպ և զէնքը կրնանայ : Իս-
նէն հրաման ելած ատեն, ատոնց մի մա-
սը կը հաւաքուի աւազակը հալածելու
համար. բայց սովորապէս հալածող խում-

բոլորովին տարբեր գաղափարներ և
ուղղութիւններ ունեցող կամ բնաւ
մի որոշ գաղափար և հաստատ համո-
զում դեռ չունեցող բայց միլիոննե-
րով համբողջ Հայերէն աւելի օգտա-
կար կը լինի Ազգին համար այդ 500
Հայերի գործակցութիւնը :

Այդպիսիներէ՛ միութիւնն է որ
հրաշքներ կը գործէ :

Մ. ֆ.

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ ԵՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

Ատրպատականի Առաջնորդ Գեր.
Սուրբապետ Եպիսկոպոս Պարզեմեց
դեկտ. 24/5 յունվարին ճանաչալ ելեր
է Էջմիածնէն, իր նոր պաշտօնատեղ
երթալու համար : Այս առթիւ Արքե-
պիսկոպոսութեան տնօրէն տուեր է
իրեն Վեհ. կաթողիկոսը :

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԵՐԹ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պարսկաստանի մէջ մի հայերէն
թերթ հիմնելու համար բաւական
ժամանակէ ի վեր ջանքեր կը լինէին.
Հանգուցեալ Տիար Մարգարեան այդ
նպատակով Զաւահայեթին զինած և
անոնց օժանդակութեամբ հայերէն
տառեր և մամուլ տարած էր Թէհ-
րան. մինչև իսկ գրաշարը, Տիար Ա.
Բէկ-Նազարեանց, Թիֆլիզէն բե-
րուած էր և կը լուէր թէ Աստղ
Արեւելեան անուն մի թերթ պիտի
հրատարակուի : Բայց հրատարակ-
ման կարգադրութիւններն ուշացան և
Տիար Մարգարեանի երկարատեւ հի-
ւանդութիւնն ու մահը վրայ հասնե-
լով, գործը կիսկատար մնաց :

Այժմ մի ծանուցում ստացած
ենք որմէ ուրախութեամբ կիմանանք
թէ Շաշիդ անուն մի շաբաթաթերթ
կսկի հրատարակուի Թէհրանի մէջ :
Բացուած է բաժնորդագրութիւն
1894 թուականին համար : Բաժնոր-
դագրին է Պարսկաստանի համար
1 թուան, կէս տարուանը 6 դրան,

որ շատ ուշ կը հասնի աւազակը բռնե-
լու : Պարսիկ կառավարիչների խորագէտ
ձեւերը, չորովի լեզուն աւելի դիւրաւ
աւազակը ճանկի մէջ կը ձգեն քան պար-
սիկ բանակի ոյժը և սպառնալիքը : Պա-
րսկայ մալ որ եթէ մասնաւոր աղաների
գիւղերը կողոպտուին, իրական պաշտպա-
նութիւն մալ չեն գտներ գաւառապե-
տէն, քանի որ կառավարութեան շատ
չափ չկայ այդ գիւղերէ : Աւազակութիւն
քիչ կը պատահի գաղտի կեդրոնները. ա-
նապատային թիւեր սովորապէս սահմանա-
գեր լինի վրայ կը տիրէ, իսկ ներքի գա-
ւառների ժողովուրդը աւազակութեան
տարերը չունի իր մէջ. բայց այդ, կառա-
վարութիւնը ամեն մի դէպքի կամ սպա-
նութեան գործում տեղին մօտիկ գիւղա-
ցիները տու գանքի և պատասխանատու-
թեան կենթարկէ որով աւազակները շատ
յոյս չեն ունենար պատսպարուելու. չու-
տով ալ յայտնի կը լինի աւազակին որ
խմբի կամ տեղի մարդ լինելը. այդ տ-
րուեստ այս կողմն ալ Քիւրտերի ձեռքն
է : Ժողովուրդը ազատ է գէնք կրելու.
նոյն իսկ փամիշտաւոր հրապաններ, միայն
երբեմն գէնք ծախել կարգիլուի :

(Շարունակելի)
ՈՒՂԱՆՈՐ

առանձին համարները 5 շահի : Ար-
տասանաւանի համար տարեկան 8
Ֆրանգ կամ 3 ռուբլի, կէս տարուա-
նը 5 ֆր. կամ 2 ռբլ. :

«Շաւիղ»ը կը հրատարակուի Թէհ-
րանի մէջ կիւրակէ օրերը, տարեկան
50 համար, առ այժմ փոքր գիրքով
Արտօնատէր-հրատարակչն է Տիար
Ա. Բէկ-Նազարեանց :
Հասցէն՝

Rédaction du journal arménien
«Chavigh»
TÉHÉRAN (Perse)

ՀԱՅԵՐԻ ԹԻԻՐԲԻՍ

Ազգ. Պատրիարքարանէն ամեն
տարի 50 ոսկիի մի գումար պիտի տը-
րուի Կեդրոնական Ուսումնական
խորհրդին որ մրցանակ պիտի նուիրէ
նոյն տարին մէջ ամենէն լաւ դասա-
գիրք հեղինակողին : Մրցանակաբաշ-
խութիւնը պիտի կատարուի ամեն
տարի ապրիլ ամսի առաջին շաբաթին
մէջ, հրապարակաւ և հանդիսաւոր
կերպով : Մրցման մասնակցելու կա-
նոնագիրը պաշտօնապէս հրատարա-
կութեան տրուած է Կ.պոլսի լրագիր-
ներին մէջ :

— Ազգ. Կեդրոնական վարչու-
թեան ֆաղաքական ժողովը նկատի
առնելով որ վանի մէջ կատարուած
ընտրութիւններն դէմ բողոքներ
կան, որոշեր է նախ բացատրութիւն-
ներ պահանջել վանի Առաջնորդարա-
նէն և զանոնք ստանալէ յետոյ խնդի-
րը ներկայացունել խառն ժողովին :

— Վսեմ. Ուսման Մաթնա և
Արիկ Էֆէնդիները 800 չէքի փայտ և
80 օսմ. ոսկի (1840 ֆր.) նուէր զըր-
կեր են Ազգ. Հիւանդանոցին :

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ

Պր. Նիքոլա Չարիֆի որ Մօնթէ
Քարլո կը գտնուի այժմ, 100 ոսկի
զրկեր է Կ.պոլսի Մեծ Կղզիի աղքատ
բնակիչներին ածուխ, փայտ և այլն
բաշխուելու համար :

— Կ.պոլսի լրագիրները կը գրեն
թէ մի բարեպաշտ Յոյն կին որ իր ա-
նունի հրատարակուիլը խնդրած է,
Ծնունդի և տարեգլխի տօներին առ-
թով 1000 օսմ. ոսկի (23,000 ֆր.)
նուէր զրկեր է Յոյների պատրիար-
քարանին :

ԹԻԻՐԲԻՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չկարծուի թէ Ալէքան ծովակա-
լը շուտով երթայ Կ.պոլսի այցելել
Սուլթանին քանի որ Կ.պոլսի ուսա-
կան դեսպան Պր. Նէլիտֆի երեք ամ-
սի համար արձակուրդով կը մեկնի
Կ.պոլսէն հաւանական չէ որ մի այնպի-
սի կարեւոր գործողութիւն ինչպիսին
է Ալէքան ծովակալին Սուլթանէն լի-
նելիք ընդունելութիւնը, դեսպանին
բացակայութեամբ կատարուի :

— Քոլէրան Կ.պոլսի մէջ անհետա-
նալու վրայ է : Բայց ինֆլուէնցան
սկսած է այժմ կոտորածներ անել. մի
վիճակագրութեան համեմատ, 35,000ի

կը հասնի ինֆլուէնցան բռնուածներ
թիւը : Ատոնցմէ մէկ մասը լաւ չինա-
մուելով, ուրիշ հիւանդութիւնների
փոխուած է ինֆլուէնցան և մեռած
են :

— Սուլթանը «Խանէտանը Օսմա-
նիէ» նորահաստատ պատուանշանէն
առաջին անգամ լինելով մէկ հատ կը
զրկէ Ալմանիարի Վիլհէլմ կայսրին :
Մի յատուկ պատուիրակութիւն որի
գլուխը կը գտնուի զօրավար Շաքիր
փաշա, այդ պատուանշան Պէրլին պի-
տի տանի :

— Կ.պոլսի արմատական դեսպան
Բատուէն Խիլանի որդին ամուսնացած
Ալմանիարի նշանաւոր բնաանիքներէն
Քէնիկամարքի աղջկանը հետ : Որ վ-
հետեւ դեսպանը կաթողիկ եկեղեցուն
կը պատկանի, իսկ աղջիկը բողոքա-
կան, պատկի թոյլտուութիւն ստանա-
լու համար Ս. Պապին զիմելու հարկ ե-
ղած էր : Սովորականին համեմատ
թոյլտուութիւնը եղած էր այն պայ-
մանով որ կաթողիկ եկեղեցականը
միայն կատարէ պատկի խորհուրդը և
զաւակներն ալ կաթողիկ դաստիու-
թեան մէջ մեծանան : Պատկի խորհուր-
դը կատարեց Կ.պոլսի կաթողիկ ար-
քեպիսկոպոս Գեր. Պօնէթի. բայց սա
իր պաշտօն լրացուցածին պէս, դես-
պանատան բողոքական Հովն. Գեր.
Սիւհլը ներս մտնելով, նա ալ իր պաշ-
տօն կատարեր է առանց յատուկ
հրաւերի :

Սուլթանը որ այսպիսի առիթներ
ձեռքէ չիախցունել իր քաղաքա-
վարութիւն և առատաձեռնութիւն
ցոյց տալու համար, Եւրալի պալա-
տին մէջ մի շքեղ ճաշկերպութ տուեր է
նոր ամուսնացածներին և Շէֆաքաթի
շքանշաններ տաւորէն բաշխեր է
անոնց ազգականներին :

— Journal Officiel Ottoman (Օս-
մանեան պաշտօնական լրագիր) ֆրան-
սերէն թերթի հրատարակութիւնը
յանձնուեր է Բարբարօթ պէյին սրին
դրամական դիւրութիւններ տալ խոս-
տացեր է թիւրք կառավարութիւնը,
թերթը տարածելու և շահեցնելու
համար :

ՏԵՂԱԿԱՆ

Թէեւ Մարտէյի տողջական վի-
ճակը լաւ է, բայց այս միջոցին օգերի
փոխիւթութեան պատճառով ինֆլուէն-
ցա հիւանդութիւնը տարածուած է
քաղաքի մէջ և օրական մեռողների
թիւը 25էն 65ի բարձրացած է :

— Կատաղութեան ախտին դէմ
Մարտէյի մէջ հատուտուած հիւան-
դանոցին մէջ դեկտ. 10էն մինչև 31
ընդունուած են 13 Ֆրանսացի կամ
Ֆրանսաբնակ օտարազգիներ և 3 Յոյն
Ալէքէքէն զրկուած : Ամենքն ալ ա-
ռողջացած են այժմ, բացի Յոյներէն
որոնք խաճուելէն մէկ ամիս յետոյ
եկած լինելով, մի քիչ աւելի երկար
ժամանակ դարմանի կը կարօտին :
Այդ հիւանդներ խաճատուեր են 15
անգամ՝ կտաղած չունելէ և 1 անգամ
կտաղած կտառէ :

Երեսփոխանական ժողովը երէկի նստին մէջ որոշեց 4 1/2 տոկոսով իր պարտատոմսեր ժողովել և փոխարկել 3 1/2 տոկոսով մի նոր փոխառութեան: Այդ կերպով գոյանալիք 67 1/2 միլիոն ֆրանք շահի գործածութեան նը համար թէեւ դանադան առաջարկներ եղան Երեսփոխանական ժողովին մէջ, բայց վերջապէս կառավարութեան թողութեան որ ատոր մասին յետոյ երբ յարմար տեսնէ, մի ծրագիր ներկայացունէ: Այս խնդրի առթով քիչ մնաց որ նախարարութիւնը իր հրաժարական տար եթէ Երեսփոխանական ժողովը վերջապէս իրեն չհամաձայնէր:

ԱՐԲԵՆԻԱԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Փարիզ Ե. Ե. — Ձեր հասցէ չկըցանք փոխել որովհետեւ նորին մէջ թիւը դնել մոռցեր էք:

ՆԱԽԱԿ ԱՆՍՏՐԱԼԻԱԿՆ

Մէլպուրն, 5 դեկտ. 93

Ահա երրորդ անգամ ըլլալով Հաւաքին կիսագնդի այս հեռագոյն անկունէն կուգամ հիւրընկալութիւն խնդրել մեր Արքեպիսկոպոսին: Անշուշտ եմ որ ինչպէս նախորդ անգամներ իմ երկարատեւ յոգեւածոց ներողամիտ եղած էք, նոյնպէս և այս անգամ պիտի արժանայնէք զիս միեւնոյն ներողամտութեան:

Շատ չէր անցած դեռ որ ես ձեզ գրեցի վերջին անգամ Պրիզպէն քաղաքին վրայ մի համառոտ նկարագրութիւն, և ահա ամբողջ քաղաքը մի աւերիչ հեղեղի ճիւղին ընկաւ, ուրոյ աղիտաբեր արգիւնքը կը ջնստմ հոս համառօտի նկարագրել: Գուցէ տեղւոյս հեռաւորութեան պատճառաւ մեզմէ շատ քիչ անգամ լուր առնելով ձեր ուշիմ ընթերցողք և նկատելով թէ սոյն հեղեղն գրեթէ 8 ամսուան մի եղելութիւն է, այս տեղեկութիւնքս անօգուտ համարին քանի որ «Օրւան խնդիր» մը չէ. բայց անշուշտ եմ որ այսու ամենայնիւ քիչ հետաքրքրաշարժ չ'պիտի լինի համառօտագրութիւնն մի ողորման, որոյ ազդեցութիւնն Աւստրալիոյ ժողովրդին սրտէն հեռացած չէ դեռ:

Այնչափ փետրվար ամսուան սկիզբէն էր երբ Պրիզպէնի միջնորդան փոխելով իւր շոգեցուցիչ կողմնակը, ամպամած եթերով մը ծածկուեցաւ, անձրեւելով մերթ ընդ մերթ և ապա պայծառանալով. սա նշան մ'էր թէ Հիւսիսային Քուինսլանտի գիւղօրէքը սկսած էին տեղատարափ անձրեւներ գալ որոց առատութիւնը ի հարկէ պիտի բարձրացնէր Պրիզպէնի երկարածիք գետը:

Չէ՞ մի որ այդ բարձրացումն էր ողորման (inondation) գլխաւոր պատճառը: Ահա սոյն իրական գուշակութիւնն էր ըրած քաղաքի համբաւոր աստղագետ Պր. Բրաքս (Mr Wraggs),

որոյ գուշակութիւնք յաճախ աւելի իրական մարդարեւութիւններ են քան թէ լոկ գուշակութիւնք: Այդ առժամանակեայ անձրեւք սկսան հեռագնա տէ տեղական լինել. երկինք սեւացաւ իբր ամուլս, սև սև ամպեր ծանրաշարժ կը գլորտին միջնորդութիւն մէջ, կարծես քաղաքը սեւամած վարաւ, գոյրներով պատած էր, միջդեռ տեղաւարափ անձրեւներու խրացուցիչ շառաչիւնը կառաց ձիւնը կը սարսափեցնէր և ժողովուրդն ահով կը պատէր: Այն մաքուր ու յստակ փողոցները, մարմարափայլ ռալայատակները 5 օրուան անընդհատ անձրեւին ներքեւ խխում դարձած, Պոլոյ աղտոտ ու ցեխոտ փողոցները կը յիշեցունէին: Միթէ՞ դիւրին է արեւի ճառագայթից նշողներով ապրող ու անող ժողովրդի մը համար ամբողջ 5 օր ուրիշ տեսարան չ'ունենալ բայց եւ թէ խաւար ու ջուր. ո՛ւր երթաւ, ջուր. ա՛յ կողմը ջուր, ձախը ջուր: Հրդեհներու քանիցս տեսարանատես, և նոյն իսկ անգամ մ'ալ ընտանիքով միատեղ հրդեհին դո՛հ եղած լինելով Հայրենիքի մէջ, լաւ կը ճանաչէի այդ փայլահայտ դաշնը. բայց դեռ երբէք հեղեղի տեսարանի ներկայ եղած չ'լինելով, ինձ այնպէս կը թուէր թէ մի գուցէ մի երկրորդ ջրհեղեղ կը զրկէ մեզ երկինք. արդեօք ո՞վ պիտի լինի մեր նոր Նոյն հասարակութիւնը և իւր տապան ո՛ւր պիտի գտնէ Նոր-Այրարատ մը հանդիւլու համար: Աւա՛ղ, սոյն օրինակ մտածմունքս միայն բանդաղուշանք չ'էին: Ահա լրագիրք խոշոր գլխատառերով կիմնցունեն «Հեղեղը ի գիւղօրէք».

Ժողովուրդը, պզտիկն ու ծերը, ամենքն ալ կը գոչեն. «flood! floods up at the Country» (հեղեղ, հեղեղ կայ գիւղօրէք մէջ). Պոնտապէրի, Բօքսամթըն, Կիմբի, Մէրիպօրօ, Էն, Էն, Զուրբուռ ներքեւ են: Այս լուրերուն վրայ, ամեն վայր կեան կ'սպառէինք որ գետին բարձրահոս ջուրը ողորէր մեզ: Ժողովրդը գետին մեծ մասը, անապով Պր. Բալօնի, մեր այդ այգիներն Նոյնի խրատուց, իրենց կահ կարասին կը տեղափոխէին բարձր տեղեր. իսկ միւս մ'ալ թովմտի նման թերահաւատ կեցած էին ուր որ էին:

Փետրվ 5ին, շաբաթ առաւօտ մը, լուր կը պարտի որ եթէ կէս ոտք ես ջուրը բարձրանայ, քաղաքը պիտի ողորի. և յիշալի, երեկոյէն առաջ, այդ երկայնածաւալ գետը իւր արագընթաց ալիքներով լեցուց ամբողջ քաղաքը: Ջուրը, բնութեան այդ հանդարտիկ տարրը, որ մերթ միւրքէն իսկ չ'երեւար, այժմ՝ շողիլ արագութիւնն ալ գերազանցելով սանձարձակ այս ու այն տեղ կ'ընթանար: Ժողովուրդը խռնուած է գետեղերին այն մասը որ գետ ողորում չէ: Ես ալ զինքս կը թողում՝ այդ հետաքրքիր ժողովրդեան բազմութեանը մէջ: Այդ խաժամութ բազմութիւնն սարսափահար կը գիտէ սոյն պատահաւոր և կը տեսնէ, աւա՛ղ, որ իր ամբողջ ֆիզիքական ու մտաւոր կարողութիւնն անկարող է գիմարել վտանգին, այդ հեղեղմարմնի արագահոս ընթացքին:

Հիւանդն իւր բժիշկն ունի, հրդեհն իւր հրշէջներն, կայծակը իւր չանթարգեղն, բայց զո՞վ ունի հեղեղը. ո՞վ կարող է հեղեղին ընդդիմակալ լինել. ո՞չ. հեղեղին հրշէջը բնութիւնն ինքն է. բնութիւնն է որ զինքը կը ծնի և բնութիւնն է որ զինքը պիտի թաղէ:

Տես սա գետակը, որ ատենօք հեղ, խաղաղիկ, անգորր, մեղմիկ ալիք կը ծփծփար, հիւսիս, կատաղի առիւծի մը նման այնպէս կը գոռայ որ կարծես ամբողջ քաղաքը կուտայ կ'ուզէ: Ի՞նչ մեծ է ջրին զօրութիւնը. ո՞վ կարէ իրեն դիմադրել. ահա երկայրիկ և բազմապարկ տուններն արմատախիլ կ'ընէ և իր ծոցն առած որպէս մի գիւղիկ մանկիկ ալիքէ ալիք կը ճօճէ և կը մղէ կը տանի գայն, ո՞վ գիտէ, Ուկլեանի անդրեւին ո՞ր անկիւնը:

Մինչ ալիք այսպէս իրենց յաղթութեան կատարը կը հասնէին, ժողովուրդը այնչափ կը խտանար որ ինքզինքս դուրս ձգել անկարելի էր. ապշած դէմքով ամեն ոք կը դիտէր ջրին գոռոզասահ ընթացքը. մերթ կը տեսնէինք ամբողջ տնակներ խրճիթներ, կարասիներով մէկտեղ ալիք մէջ ընկած, նոցա հետ սրարշաւ կ'ընթանան. քանի՜ քանի՜ սրտածմելի աղաղակներ կը խառնուէին ալիքայի ահեղ գոչման հետ. աղաղակներ ու ընթերցում կը յայտնէին թէ այդ ալիքով փայտի կտորներ, տանց բեկորներ՝ իրենց բնակարաններ էին ատենօք. գուցէ ո՞չ ևս պիտի կրնան պարծիլ առանձին տանուտէր լինելու պատուանունով. դուցէ՞ յաւիտեան հպատակ գառնան խոտապահանջ տանտիւրով մը:

(Շարունակելի)
Ե. ԵՐՈՒԱՆԻՌԻՆԻ

ԱՐՏԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Խոտալան կառավարութիւնը խիստ միջոցների դիմած է մի քանի գաւառներին մէջ տարածուող յուզումը զսպելու համար: Բաղմաթիւ զօրքեր զրկուելով ապստամբած տեղերը պաշարման վիճակի մէջ կը դըրուին: Մի քանի տեղեր կառավարութիւնը լուծեց «Պասի տէյ Լալօրաթօրի» (Աշխատաւորների Միութիւն) ընկերութեան ճիւղերը: Չեւք անցուած թվականութիւններէն հաստատուեցաւ որ երկար ժամանակէ ի վեր կաշխատուի եղեր գործաւորները ապստամբութեան գրգռելու: Մեծաքանակ զէնք և ռազմամթերք ունին ապստամբները: Քարբարէի մօտ մարմարի հանքի գործաւորները գործադուլ հրատարակեցին և խառնուեցան ապստամբներին հետ:

Ռուս կառավարութիւնը խնդրեր է յունական կառավարութիւնէն որ փորոս կղզուն մէջ մի տեղ ծախէ իւրին, Միջերկրականի ռուսական նաւատորմին իբրեւ մի կրանոց գործածելու համար: Այլեւս ծովակալը Մալթայի և Սիրիայի ծովերն են այցելիլ յետոյ, թիւրքիսի Աթո լիւի ռուսական վանքին այցելութեան պիտի երթայ:

— Լոնտոնի «Բէլ մէլ կաղէթ»-ը

կելեարական գործիքներով սկսեր է տպագրուիլ երէկ. Անգլիայի մէջ դառաւ լին լրագիրն է որ այդպէս կը տպագրուի:

— Անիշխանականները Լոնտոնի մէջ ալ սկսեցին շահատակութիւններ ի գործ դնել թէեւ իրենց յայտարարութիւններով յորդոր կարգացած էին ընկերակիցներին որ Լոնտոնի մէջ պայթումներ անելէ զգոյշ կենան որ իրենց ապստամբ մնացած Ուկլեան ալ ձեռքէ չհանեն: Անցած շաբաթօր, մի մարդ Այլիկթընի կայարանը մի ծրար յանձնեց գաւառական մի թատրոնի հասցէով և զրկելու ծախքը վճարեց: Մարդուն մեկնելէն 10 վայրկեան յետոյ, ծրարը պայթելով չորս կողմը կրակ առաւ: Շուտով վրայ հասան և կրակը մարեցին:

Ասկէ առաջ կովէլ անունով մէկն ալ Բիքստիլի մեծ փողոցին մէջ Սթինք անուն մի ակնավաճառի խանութին ապակին կտորած և զինք ձերբակալած ատենին պատաշտ էր. «Կեցցէ՛ անիշխանութիւն. կործանի՛ր սոսիկանութիւնը»: Յետոյ դառնալով ակնավաճառանոցի գլխաւորին, ըսած է թէ «Ես ձեզ դէմ չէ որ կը կռուիս, այլ մարդկային ընկերութեան ներկայ դրութեանը դէմ»: Այլ սակայն իր այդ ընկերվարական փիլիսոփայութիւններ արգելք չեղան որ իբրեւ մի հասարակ գող դատարանին առջեւ հանեն զինք:

— Գահիրէն կը հեռագրեն թէ Ֆրանսերէն «Էթուալ» լրագրի խմբագրապետ Պր. Բօլ Գամբանի վրայ յարձակեր են 5 իտալացիներ և ծանրապէս վիրաւորեր են Պր. Գամբանին: Թարձակողներէն 3ը բռնուեցին որոնք Ալեքսանդրիայի «Քօրիէրէ Էճիցիան» լրագրի խմբագրութեան են եղեր: Էթուալի մէջ Ֆրանսացի և իտալացի բանուորներին միջեւ պատահած կռուին պատճառով այս երկու լրագիրներին մէջ սատուիկ վիճաբանութիւն ծագած է եղեր:

— Մանչեսթրի ջրանցը յունական 1ին հանդիսաւոր կերպով բացուած լինելով, Մանչեսթրը այլ եւս ծովեղերեայ մի քաղաք կը համարուի և իր ապրանքներ ուրիշ երկիրներ զրկելու համար Լիվերքուլի միջնորդութեան կազմաւոր, Բայց այդ ջրանց չինելու համար ահապէն ծախք արաւ Մանչեսթրը քաղաքը. ի սկզբան 8 միլիոն անգլ. ոսկի միայն կը հաշուէր, բայց յետոյ 15 միլիոնի հասաւ ամբողջ ծախքը:

— Շիքսօլի ցուցահանդիսին մէջ գրուած նիւթերէն շատերը փոխադրուել են Սան Ֆրանչիսկոյ ուր Շիքսօլի ցուցահանդիսի շարունակութիւնը պիտի լինի:

ԵՄԻՈՒ ԳԻՐԵՐ

Հետեւեալ գիրքերը կարելի է ըստանալ Արքեպիսկոպոսին խմբագրատունէն իրենց առջեւ նշանակուած գիներով որոնց մէջ հաշուուած է և զրկելու փոստի ծախքը:

Արժէքը կանխիկ վճարուած՝ գիրք
գրչուիր :

Բ. Յ. Վարդուհեանց. ԴԱՅԼԱՅԼԻԿ
Գրուած Ա. (Հեղինակին յատուկ ոճն
նորոգ ճարտար բանասիրութեամբ և
գրաբար լեզուով գրուած ոտանաւոր-
ներ են Աստուծոյ արարչագործու-
թեան հրաշայիքներն պատմող) : Դիւն
է 75 սանթիմ :

Խորհման Հայրիկ, Դրախտի ըն-
տանիք : 1 ֆր. 75 սանթիմ :

Խորհման Հայրիկ, Սիրաք և Սա-
մուէլ : 1 ֆր. և 75 սանթիմ :

Մանկունի—Այլի վանք կամ Դեղար-
դայ վանք : 35 սանթիմ :

ԲԱՅՅԻ — Վէպիկներ և պատկեր-
ներ (Տպուած և անտիպ աշխատու-
թիւններէ) : Հատոր Ա. Գին 7 ֆր. :

ՍՈՒՍԿԻ. Լիակատար երգարան :
Հրատարակեց Գրիգոր քահանայ Գը-
րիգորեանց : Հատոր Ա. Տպագր. Մոս-
կու 1890 : (Կը պարունակէ 282 եր-
գեր, ինչպէս հիներէն, նոյնպէս և նոր
երգերէն շատեր) 4 ֆրանգ :

ԺՕՐԺ ՍԱՆ — Գարիբալդիի կեն-
սագրութիւնը : 35 սնթիմ :

Բաֆֆի, Արծիւ Վասպուրականի
(Խորմեան Հայրիկ) : 1893 (Էջմիածնի
կաթողիկոսութեան և Խորմեան Հայ-
րիկի մասին Բաֆֆիի զբաժների մէկ
ամփոփումն է : Սկիզբը գրուած է
ՎԷՏ. Հայրիկի պատկերը) :

Գին	2 ֆր. 45
Բաֆֆի, Կայծեր Ա. Հատոր	7 ֆր.
» , » Բ	8 — 50
» , » Վերջը	1 — 75
» , Վէպիկներ և պատ- կերներ Ա	7 —
» , Վէպիկներ և պատ- կերներ Բ	7 —

Հայկակ Էկինեան, Կակսանք,
Տետր Ա. Ն. Երրորդ. 1890 (Հեղինա-
կին ընտիր մէկ բանաստեղծութիւնն
է այս արձակ գրուած) : 30 սնթիմ :

Հ. Կղմէս Վ. Սիպիլեան, Դասա-
նորոշիչ Ուղղորդիչը դրանց (Մէկ
լուսանկարատիպ պատկերով, վեց
վիճառիպ տախտակօք — 79 պատկեր
—, և 53 պատկերօք ի բնագրին, ու
րոյց մէջ կան բազմաթիւ չհրատարա-
կեալներ : Մեծ 8՝ երես Ժ. 2+88+32) :

Վիեննա 1892 : Գին 7 ֆրանգ :
(Յանկացողին ձրիպէս կը զրկուի
յառաջարանն ու ներածութիւնը) :

Երվանդատի — Գործակատարի յի-
ատակարանից (մի պատկեր վաճառու-
կանական կեանքից) և հրգեհ նաւթա-
գործարանում (Բազուի մշակների
կեանքից) 1 ֆրանգ 75 սնթիմ :

Վ. Փալիպեանց—Պատկերներ թիւր-
քահայերի կեանքից (Հեղինակին 11
հատ ամենաշատր վէպիկները) :

4 ֆրանգ :
Խօսք Վասն Հայրենասիրութեան
Բ տպագրութիւն 60 սնթիմ :

Չալմագրեա եպեցղոսեան Ս. Պա-
տարաղի—Բ սրգ. Էջմիածին 10 ֆր. :

Հ. Բարսեղ Սարգիսեան, Ուսում
անասիրութիւն Մանիքեա Պաւլի-
կեան թոնրակեցինքու աղանդին և

Գր. Նարեկացու թուղթը (Կրօնական
նորեկու գաղափարների տարածման
պատճառով Հայաստանեայց ժողովըր-
դինմէջ ծագած երկարատեւ և մեծ
յուզումների մի առանձին ուսումնա-
սիրութիւնն է որի մասին գրուած
չկայ Հայոց պատմութեան գասագիր-
քերին մէջ) :

2 ֆր. 20 սնթիմ :
Գիշտ Գանաւնայ Աղանեանց, Դի-
ւան Հայոց պատմութեան. Գիրք Ա.
Բ. 1780.1834. Տպագր. Թիֆլիզ. 1893
(Հայոց ազգի 54 տարու պատմութիւ-
նը կը ներկայացունէ, մասնաւորապէս
Էջմիածնի զլխէն անցածները, պատ-
մական վաւերութեամբ գրուած : Սկիզ-
բը գրուած է Կարբեցի Յովհաննէս
կաթողիկոսի պատկերը : Այս աշխա-
տութիւնն արժանացած է Սահակ-
Մարտիկեան մրցանակին) : 7 ֆր.

Կոստանդին Ապրիլեան, Հայրե-
նիքից դուրս : Վէպիկ. Հրատարա-
կութիւն Մ. Թարգմարեանի (Մեծա-
գոյն բազդի յոյսերով հայրենիքէն
դուրս ելած մի հարուստ զիւղացու
պատահած թշուառութիւնները կը
նկարագրէ որ հազիւ իր հայրենիք
վերադառնալով հոն կըցած է գտնել
իր հանգստութիւն) : 50 սնթիմ :

ԴԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անդլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

ՀԱՅՈՒԹԻ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ
Հ. Յ. Վ. Խալիլյանց, Կրթարան
անգլական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ) : Ա. Հատորը կը բազ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. Հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բազկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է : Երկու հատորը միասին
5 ֆր. : (1 տողար ամբերկեան) :

տարանի մէջ համառօտ կերպով բա-
ցատուած է թէ իւրաքանչիւր հայ-
րենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք
է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կա-
տարելու :

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հա-
յերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս
տետրակ : Մէկ անգամէն 50 օրինակ
ծախու առնողին կը զրկուի 5 ֆրանքով
Հատին գինն է 15 սանթիմ (Պարսկաս-
տանի Հայերին համար 10 սանթիմ) :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներով :

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՏԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Սպառած),
Բ. ՀԱՅ ԳԻԻՂԱՅԻ

Գ. ՍԱՂՄԱՍ ԻՍՐԱԵԼԻ
Դ. ԱԶՏԱՌԻԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ ԵՒ
ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՏԱՄ-
ԲԱՊԵՏԱՅ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒՍԻՆԵՐԸ.—(Հայաս-
տանցիկների պանդխտութեան տխուր
հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով) :
Գին (90 սնթիմ) 1 ֆրանգ 20 սնթիմ :

Զ. ԳԱՄԱՌ ԳԱՌԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ յետ այլոքեցն աւարտե-
լուց (Մեծանուն հայ բանաստեղծին
վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ու
ոտանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են) : 50 հատը
2 ֆր. և 50 սանթիմ, հատը (5 սնթիմ)
10 սանթիմ :

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆՔԸ ՏԱՃԿԱԶԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.
(Սպառած)

Ը. ԹԻԻՐԻԹԻԱԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻՍ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քըքաչարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ : Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակն
ալ կցուած է տետրակին վերջը) : Գին
50 սանթիմ (35 սանթիմ) :

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի
Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորո-
վին սպառած և միեւնոյն ժամանակ
չատելի հետաքրքրութեան առարկայ
գարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են Յուշարարի մէջ որ ութածալ
գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) :
(1 ֆրանգ) : 1 ֆր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարիայի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների դիմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար) : (15 սնթիմ) 20 սնթիմ
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւնն

ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն
ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար), (0,15 սանթիմ)
20 սանթիմ :

ԺԲ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ
Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԴՐԱՄՈ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանին
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւ-
րեւ նմոյշներ զանազան քաղաքներէ
մէջ և զանազան տպաւորութիւնները
տակիւրերէն գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի
լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իրեւ նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տը-
պագրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոյ վերադիւն տպագրութիւնն
վաղուց արգէն արդիւնած է, և Ասիա
և Արմենիա լրագիրներին մէջ : Նմոյշների
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են : Գին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ :

Ասոնցմէ զատ, Արմենիայի խմբագ-
րատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ
Հ. Ալիշանի, Հ. Իւնճիճեանի, Հ. Դարե-
գին Զարհանէլեանի, Բաֆֆիի, Մե-
րենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն,
ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և
քարտէշներ Հայաստանի հայերէն կաթ-
լատիկական տառերով և զանազան
գիններով և ին. և ին. :

Գրալուծաւանոցի մանրամաս ցու-
ցալը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ,
ցանկացողներին կը զրկուի ճիշդապէս :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ
(Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՅ ԿԵՆՏՐԷՆ ԱԼԵՆՈՒՄ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)